ECLI:LV:AT:2021:0929.A420199819.9.L
Lieta Nr. A420199819, SKA-534/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 29.septembrī

[1] Senātā saņemta pieteicēja /pers. A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 27.maija spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par Jūrmalas pilsētas domes 2019.gada 26.marta lēmuma Nr. 1.1-39/1779 atcelšanu.

Ar minēto lēmumu diviem nekustamā īpašuma, kas atrodas /adrese A/ un /adrese B/, Jūrmalā, kopīpašniekiem – pieteicējam un vēl vienam kopīpašniekam – noteikts pienākums novērst patvaļīgu žoga būvdarbu radītās sekas, izstrādājot un iesniedzot būvvaldē patvaļīgi uzbūvētā žoga būvniecības ieceres dokumentāciju.

[2] Saskaņā ar Ministru kabineta 2017.gada 9.maija noteikumu Nr. 253 „Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi" (turpmāk – Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi) 6.3.4.apakšpunktu žoga būvniecībai nav nepieciešama būvniecības ieceres dokumentācija vienīgi tad, ja žogs atrodas ārpus publiskās ārtelpas, proti, ja tas neskar publisko ārtelpu (sal. *Senāta 2020.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-412/2020 (ECLI:LV:AT:2020:1104.A420211517.16.S) 7.punkts, 2021.gada 2.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-362/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0702.A420171418.12.S) 12.punkts, 2021.gada 24.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-365/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0924.A420286717.18.S) 9. un 11.punkts*).

Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā ir konstatējusi, ka strīdus žogs ir uzbūvēts uz robežas starp pieteicējam un pārējiem kopīpašniekiem piederošo īpašumu un ielu, un tāpēc ir secinājusi, ka strīdus būvdarbi skar publisko ārtelpu – ielu. Savukārt pieteicējs kasācijas sūdzībā argumentē, ka strīdus žogs neatrodas publiskajā ārtelpā, bet ir vienīgi vērsts pret to. Šajā sakarā pieteicējs atsaucas uz lietas materiālos esošo Ekonomikas ministrijas vēstuli, kurā ministrija, atbildot uz pieteicēja iesniegumu, ir paudusi viedokli, ka tas vien, ka kāds objekts ir redzams no publiskās ārtelpas (tas ir, vizuāli uztverams vai vērsts pret publisko ārtelpu), pats par sevi nenozīmē, ka attiecīgais objekts atrodas publiskajā ārtelpā.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētais pieteicēja arguments ir nepamatots. Kā Senāts norādījis jau iepriekš, par publisko ārtelpu citstarp ir uzskatāma arī iela (*Senāta 2020.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-412/2020 (ECLI:LV:AT:2020:1104.A420211517.16.S) 7.punkts*). Izskatāmajā lietā konstatēts, ka strīdus žogs ir uzbūvēts uz robežas starp privātpersonām piederošu īpašumu un ielu, tātad – tas piegul ielai un tādējādi neapšaubāmi skar publisko ārtelpu. Šādā gadījumā nav pamata uzskatīt, ka objekts ir tikai redzams no publiskās ārtelpas, bet to neskar. Tāpēc pieteicēja norādītajam Ekonomikas ministrijas viedoklim nav nozīmes izskatāmās lietas izspriešanā. Situācija, kurā objekts fiziski skar publisko ārtelpu (robežojas ar to), ir nošķirama no situācijas, kurā kāds objekts ir tikai redzams no publiskās ārtelpas, bet to fiziski neskar. Ekonomikas ministrijas apsvērumi būtu attiecināmi uz otro no minētajām situācijām. Turklāt jebkurā gadījumā iestādes viedoklis par tiesību normu interpretāciju tiesai nav saistošs.

[3] Pieteicējs kasācijas sūdzībā nepiekrīt apgabaltiesas secinājumam, ka pienākums strīdus žoga būvniecībai izstrādāt un iesniegt būvvaldē būvniecības ieceres dokumentāciju izriet no Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma dokumentiem. Vienlaikus pats pieteicējs ir atzinis, ka šāds pienākums izriet no augstāka juridiskā spēka normatīvā akta – Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumu – 15., 30. un 33.punkta. Tātad pieteicējs nenoliedz, ka tiesiskais regulējums paredz žoga būvniecībai izstrādāt būvniecības ieceres dokumentāciju. Šādos apstākļos tas, ka apgabaltiesa, iespējams, nevajadzīgi atsaukusies uz pašvaldības saistošajiem noteikumiem, nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai, jo nav pamata uzskatīt, ka šis aspekts novedis pie nepareiza lietas izskatīšanas rezultāta.

[4] Kasācijas sūdzībā arī argumentēts, ka patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršana ir nekustamā īpašuma īpašnieka pienākums, tātad konkrētajā gadījumā – visu strīdus īpašuma kopīpašnieku, nevis tikai pieteicēja un vēl viena kopīpašnieka pienākums.

Uzskats, ka tieši nekustamā īpašuma īpašnieks parasti ir tā persona, kuras uzdevums ir novērst tās īpašumā esošu patvaļīgu būvniecību, vispārīgi ir pareizs. Vienlaikus Senāta judikatūrā jau iepriekš atzīts, ka ir pamats atšķirīgi lūkoties uz situāciju, kad iestādei ir zināma konkrēta persona, kura ir atbildīga par patvaļīgo būvniecību. Šādā gadījumā, ja konkrētais īpašums joprojām ir attiecīgās personas lietošanā, atbilstoši taisnīguma principam pienākums novērst patvaļīgo būvniecību ir nosakāms tieši attiecīgajai personai. Kopīpašuma gadījumā minētais nozīmē: ja patvaļīgu būvniecību īpašumā ir veicis viens (vai vairāki) no kopīpašniekiem, atbildība par patvaļīgās būvniecības novēršanu gulstas tieši uz šīm personām (*Senāta 2019.gada 16.septembra kopsēdes sprieduma lietā Nr. SKA-201/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0916.A420387314.3.S) 7.–8.punkts*). Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā ir secinājusi, ka patvaļīgo būvdarbu radīto seku novēršana ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējam un otram kopīpašniekam ir uzdota tāpēc, ka tieši minētās personas ir veikušas patvaļīgos būvdarbus. Pieteicējs kasācijas sūdzībā pret minēto tiesas secinājumu nav iebildis.

Līdz ar to šis pieteicēja arguments nevar būt pamats lietas izskatīšanai kasācijas kārtībā.

[5] Pieteicējs kasācijas sūdzībā arī norāda, ka pārsūdzētais iestādes lēmums esot uzskatāms par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža, jo tas uzdodot neizpildāmu pienākumu. Proti, ar lēmumu uzlikto tiesisko pienākumu – izstrādāt un iesniegt būvvaldē būvniecības ieceres dokumentāciju strīdus žoga būvniecībai – neesot iespējams izpildīt tādēļ, ka pieteicējs nevarot saņemt visu kopīpašnieku saskaņojumu uzbūvētā žoga legalizācijai.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētais arguments nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai. Kasācijas instances tiesa nepārbauda lietā pārsūdzētā iestādes lēmuma tiesiskumu un spēkā esību, bet gan to, vai tiesa, izskatot lietu, ir pieļāvusi kasācijas sūdzībā norādītos tiesību normu pārkāpumus.

Turklāt pieteicējam paskaidrojams, ka saskaņā ar Būvniecības likuma 18.panta piekto daļu patvaļīgas būvniecības gadījumā būvvalde ir tiesīga pieņemt vienu no diviem lēmumiem: 1) uzdot iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu (patvaļīgās būves nojaukšanu) vai 2) atļaut veikt būvniecību pēc būvniecību regulējošu normatīvo aktu prasību izpildes. To, kuru no minētajiem lēmumiem pieņemt katrā konkrētajā gadījumā, būvvalde izvērtē no publiski tiesisko

interešu viedokļa. Proti, ja konkrētā būvniecība no sabiedrības intereses aizsargājošo (vides aizsardzību un būvniecību regulējošo) normatīvo aktu viedokļa vispār nav pieļaujama, būvvalde pieņem lēmumu par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu. Savukārt tad, ja konkrētā būvniecība kā tāda vispārīgi ir pieļaujama, būvvalde var pieņemt personai labvēlīgāko lēmumu – atļaut sakārtot būvniecības ieceres dokumentāciju. Konkrētajā gadījumā būvniecību regulējošie normatīvie akti vispārīgi pieļauj strīdus žoga būvniecību, tāpēc būvvalde, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, ir izšķīrusies par pieteicējam labvēlīgāko risinājumu, dodot iespēju izstrādāt un iesniegt būvvaldē būvniecības ieceres dokumentāciju. Tas, ka būvniecības dokumentu sakārtošana citstarp ietver nepieciešamību saņemt pārējo kopīpašnieku saskaņojumu, nav apstāklis, kas liecina par neizpildāmu pienākumu. Civillikums kopīpašuma izmantošanā nosaka ievērojamus ierobežojumus, proti, rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu, kā visumā, tā arī noteiktās atsevišķās daļās, drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu (1068. panta pirmā daļa). Tas nozīmē, ka jautājums par kopīpašnieku saskaņojumu risināms, kopīpašniekiem vienojoties vai risinot savas attiecības civilprocesuālā kārtībā. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicējam iestāde uzdevusi izpildīt neizpildāmu uzdevumu.

[6] Pieteicējs arī iebilst pret to, ka apgabaltiesa lietu izskatījusi rakstveida procesā, lai arī pieteicējs bija lūdzis izskatīt lietu mutvārdu procesā.

Šajā sakarā pieteicējam paskaidrojams, ka Administratīvā procesa likuma 206.panta otrā daļa, uz kuru pieteicējas atsaucies kasācijas sūdzībā, attiecas uz lietas izskatīšanu pirmās instances, nevis apelācijas instances tiesā. Apelācijas instances tiesa atbilstoši likuma 304.panta pirmajai daļai lietu izskata rakstveida procesā un lietas izskatīšanu mutvārdu procesā *var* noteikt, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu. Tādējādi tā ir tiesas kompetence izlemt, vai apelācijas instancē lietu nepieciešams izskatīt mutvārdu procesā vai rakstveida procesā. Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa nekonstatēja tādus apstākļus, kuru dēļ lietas izskatīšana būtu nepieciešama mutvārdu procesā.

Pieteicējs kasācijas sūdzībā ir norādījis, ka, izskatot lietu rakstveida procesā, apgabaltiesa ir atstājusi bez ievērības Ekonomikas ministrijas viedokli par to, kādos gadījumos konkrēts objekts nav uzskatāms par ietilpstošu publiskajā ārtelpā. Pieteicēja ieskatā, tas nebūtu noticis, ja lieta tiktu izskatīta mutvārdu procesā. Tomēr senatoru kolēģija jau iepriekš norādīja, ka minētajam ministrijas viedoklim izskatāmajā lietā nav nozīmes. Tāpēc šis arguments neliecina par to, ka apgabaltiesa nepamatoti lietu izskatījusi rakstveida procesā, lai arī to būtu bijis nepieciešams izskatīt mutvārdu procesā.

[7] Rezumējot minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka pieteicēja kasācijas sūdzībā norādītie apsvērumi nerada šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu. Izskatāmajai lietai arī nav nozīmes judikatūras veidošanā. Tas ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 27.maija spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I. Višķere Senatore L. Paegļkalna Senatore V. Krūmiņa